24-мӗш ҫул тухать. Хакӗ 15 пус.

1941
ОКТЯБРЬ
31
ЭРНЕКУН
257 (5972) №

Чӑваш Коммуни

Пӗтӗм тӗнчери пролетарисем, пӗрлешӗр!

ВКП(б) ОБКОМӖПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧӖН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧӖН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧӖН
ХАҪАЧӖ.

Колхозсенчи армансем ҫинчен

Колхозсем кӑҫал вӑйлӑ тырпул туса илчӗҫ, пахча-ҫимӗҫсем тухӑҫлӑ пулчӗҫ, выльӑх-чӗрлӗх продуктивноҫӗ чылай ӳсрӗ. Ҫулталӑк хушши тар юхтарса ӗҫленин результачӗ колхозниксен чӗрине савӑнтарать. Мӗншӗн тесен ҫакӑ вӑл колхозсем малалла тӗрекленсе пынине, колхозлӑ ҫул—пӗртенпӗр тӗрӗс ҫул пулнине татах тепӗр хут кӑтартса парать.

Анчах колхоза пур енӗпе те тӗреклетсе пырас тесен, вӑйлӑ тырпул туса илни кӑна ҫителӗклӗ мар-ха. Колхозсен руководителӗсем час-часах ҫапла калаҫҫӗ: уйхир ӗҫӗ ӑнӑҫлӑн пулса пырать, тырпул нумай туса илтӗмӗр, колхозниксене ӗҫкунӗ пуҫне ҫавӑн чухлӗ тырӑ валеҫсе патӑмӑр, тата мӗн кирлӗ пире?—теҫҫӗ. Ҫав вӑхӑтрах вӗсен колхозникӗсем ҫӑнӑх авӑртаймаҫҫӗ, ӗҫкунӗ тӑрӑх укҫа илеймеҫҫӗ, колхозӑн урапа-ҫунасем ҫитмеҫҫӗ, кӑмака юсама кирпӗч ҫук, колхоз кӳллисем ахалех усӑсӑр выртаҫҫӗ, хурт-хӑмӑр ӗрчетме вӗллесем ҫитмеҫҫӗ, машинӑсене юсама тимӗрҫӗ лаҫҫи ҫук т. ыт. те. Ҫак ҫитменлӗхсем мӗнрен килни ҫинчен шухӑшласа пуҫа ватмаҫҫӗ. Вӑл ҫитменлӗхсене пӗтерес тесен, колхоза пур енӗпе те тӗреклетсе пырас тесен, колхозри подсобнӑй предприятисене пур майсемпе те тата тӑтӑшах аталантарса пыма кирлине аса илмеҫҫӗ.

Ҫакӑ вара колхоз руководителӗсен ӗҫӗнчи пысӑк ҫитменлӗх пулса тӑрать. Колхозра подсобнӑй предприятисем организацилес, вӗсене пӗрмаях вӑйлатса пырас, ҫапла майпа колхозӑн пӗтӗм тупӑшне ӳстерес тӗлӗшпе ҫӗр ӗҫ работникӗсем ырми-канми ӗҫлес пулать. Колхоз хуҫалӑхне пур енӗпе те вӑйлатса, аталантарса пырсан ҫеҫ унӑн никӗсӗ ҫирӗп пулма пултарать.

Илер, сӑмахран, колхозсенчи арман хуҫалӑхне. Паллӑ ӗнтӗ, арманпа тӗрӗс усӑ курма пултаракан колхозсем унтан пысӑк тупӑш илеҫҫӗ, арман пурри колхоза та, колхозниксене те пысӑк пулӑшу парать. Ҫӗрпӳ районӗнчи «1905 год» колхоз шыв арманӗнчен 23.240 тенкӗ тупӑш илнӗ. «Социалистический путь», «Шурӑмпуҫ» колхозсем хӑйсен арманӗсенчен нумай тупӑш илсе ӗҫлеҫҫӗ.

Республикӑри чылай колхозсем арман хуҫалӑхӗн уссине ӑнланса илсе ӑна вӑйлатса пырассишӗн тивӗҫлипе кӗрешеҫҫӗ. Ҫӗрпӳ районӗнче иртнӗ ҫулта 45 арман пулнӑ, кӑҫал 47 армана ҫитнӗ. План тӑрӑх кӑҫал республикӑри колхозсенче 15 ҫӗнӗ арман туса лартмалла пулнӑ пулсан, ӑннипе 18 арман туса лартнӑ. 56 армана юсаса ӗҫе янӑ, планпа 50 армана юсаса ӗҫе яма палӑртнӑ пулнӑ. Ҫапла ӗнтӗ, республикӑри колхозсенче арман хуҫалӑхӗ ҫулран ҫулах ҫирӗпленсе пырать. Паллах, ВКП(б) Центральный Комитечӗпе Совет правительстви ҫӑнӑх авӑртнӑшӑн шайкка илессине пӑрахӑҫа кӑларни ҫак ӳсӗме тӑвас ӗҫре пысӑк вырӑн йышӑнса тӑчӗ.

Ҫапах та ку тӗлӗшпе пирӗн нумай ӗҫлемелле-ха. Армансене юхӑнтарса янисем те тӗл пулаҫҫӗ хӑшпӗр колхозсенче. Вӗсене хакламан тӗслӗхсем те пур. Сӑмахран, Красноармейски районра пур колхозсенче те армансем тытма пысӑк майсем пур. Кунта юханшывсем нумай, ҫилармансем лартма та йывӑр мар. Анчах унта армансем питех те сахал.

Арман хуҫалӑхне вӑйлатассишӗн пирӗн халӗ хӗрӳллӗн ӗҫлемелле. Армансен тухӑҫлӑхне ӳстересси, вӗсене юсавлӑ тытса усрасси, вӗсен ӗҫне тӗрӗс шута илсе пырасси ҫине уйрӑмах тимлӗн ҫавӑрӑнса пӑхмалла.

Анчах колхозсенчи подсобнӑй предприятисен шутне армансем кӑна мар кӗреҫҫӗ. Колхозсенче ытти предприятисем те организацилеме пулать. Кирпӗч тӑвас ӗҫе организацилени колхозсемшӗн те, колхозниксемшӗн те питӗ кирлӗ. Апла пулин те, ҫак ӗҫе колхозсенче ҫителӗксӗр организациленӗ. Колхозсенче ку тӗлӗшпе те пысӑк майсем пур, эпир вӗсемпе усӑ курмастпӑр. Пире валли ҫынсем туса хатӗрлессе кӗтсе ларатпӑр. Ҫакӑ ӗнтӗ халӗ отечественнӑй вӑрҫӑ обстановкинче уйрӑмӑнах килӗшӳсӗр.

Ҫавнах калас пулать урапа-ҫунасем, тӗрлӗ транспорт инвентарӗсем пирки те. Вӗсене вырӑнтах туса хатӗрлеме чылай колхозсен специалистсем те, материалсем те ҫителӗклӗ. Ҫавӑнпа та вӗсене инҫетрен турттарса килессе кӗтсе ларни сиенлӗ пулнӑ пулӗччӗ. Колхозсенче вырӑнти ресурссемпе усӑ курса урапа-ҫуна туса хатӗрлес ӗҫе организацилени халӗ калама ҫук паха ӗҫ пулса тӑрать.

Колхозсенче ҫавӑн пекех йӗлтӗрсем туса кӑларассине, пахча-ҫимӗҫсемпе улма-ҫырласенчен тӗрлӗ ҫимӗҫсем туса хатӗрлес ӗҫе организацилеме пулать. Кӳлӗ тата пӗве тытакан колхозсенче пулӑ ӗрчетессине анлӑн организацилеме майсем пур. Пыл хурчӗсене те йышлӑнрах ӗрчетме тӑрӑшмалла. Ялхуҫалӑх машинисене юсама тимӗрҫӗ лаҫҫисем уҫас пулать. Курӑнать ӗнтӗ, колхозсен хӑйсен хуҫалӑхне вӑйлатса пымалли майсем нумай. Ҫав майсемпе усӑ курни кӑна кирлӗ.

Совет халӑхӗ туса пыракан отечественнӑй вӑрҫӑ пире хамӑрӑн ӗҫе урӑхлатса ҫӗнетме хушать. Ку ӗнтӗ колхозсене те пырса тивет. Вӗсен халӗ вырӑнта мӗн тума пултарнине пӗтӗмпех туса кӑларма тӑрӑшас пулать. Ҫапла майпа хамӑрӑн Хӗрлӗ Ҫара пулӑшса пыма, тыла ҫирӗплетме тӑрӑшмалла. Кашни колхозӑн хӑйӗн ресурсӗсемпе усӑ курса мӗнле те пулин подсобнӑй предприяти организацилемелле. Тӑрӑшса ӗҫлесен, хамӑрӑн пысӑк майсемпе усӑ курма пӗлсен, ҫав задачӑна пурнӑҫа кӗртме йывӑр мар.

Парти активӗн пухӑвӗ

ИШЛЕЙ. (Телефон тӑрӑх). Октябрӗн 28-мӗшӗнче районри партактивӑн пухӑвӗ пулса иртрӗ. Пухура ВКП(б) Чӑваш Обкомӗн VIII-мӗш пленумӗн ӗҫӗсем ҫинчен ВКП(б) Обкомӗн ялхуҫалӑх отдел заведующийӗн заместителӗ Матвеев юлташ доклад туса пачӗ.

Докладчик тата тухса калакансем чылайӗшӗ Кипечкассипе Чутайкассинчи пуҫламӗш парторганизацисен ӗҫӗсем ҫинче чарӑнса тӑчӗҫ. Ку организацисенче партиллӗ-массӑллӑ ӗҫе лайӑх организацилени хуҫалӑхлӑ ӗҫсене ӑнӑҫлӑн туса пыма пулӑшнине ӑнланнӑ, ӗҫе кирлӗ пек йӗркеленӗ. Ҫавӑнпа «Большевик», «Красный танк» колхозсем ялхуҫалӑх ӗҫӗсенче, государство умӗнчи обязательствӑсене пурнӑҫлассинче малта пыраҫҫӗ. Вӗсем государствӑна сӗт-ҫу, ҫӑмарта, пахча-ҫимӗҫ сентябрӗн 15-мӗш тӗлне парса татнӑ. Унсӑр пуҫне, «Большевик» колхоз ҫӗршыв оборонин фондне икӗ лаша, икӗ вӑкӑр, 20 килограмм ҫу, 42 пӑт тырӑ панӑ, колхозниксем кашни уйӑхрах хӑйсене пӗр ӗҫкунӗшӗн тивекен тупӑша парса пыраҫҫӗ.

Пуху Ишекри тата Алинори парторганизацисен ӗҫне те палӑртрӗ. Ку организацисен секретарӗсем Лазаревпа Алексеев юлташсем пур ӗҫсенче те хӑйсем активлӑн хутшӑнса ӗҫлеҫҫӗ. Халӑх хушшинче час-часах калаҫусем, докладсем туса ирттереҫҫӗ. Вӗсенчен кашни 10—12-шер доклад тунӑ.

Анчах хӑшпӗр организацисем, уйрӑмӑнах Тивӗшри пуҫламӗш организаци (секретарӗ Яргеев юлташ), партиллӗ-массӑллӑ ӗҫе кирлӗ пек организацилемен. Вӗсен ҫирӗп агитколлектив та ҫук. Етӗрнекассинчи пуҫламӗш парторганизаци хуҫалӑх ыйтӑвӗсемпе пачах ӗҫлемен.

Пуху район кая юлса пынин тӗп сӑлтавӗнчен пӗри — партиллӗ-массӑллӑ ӗҫе ҫителӗксӗр туса пыни пулса тӑрать, тесе палӑртса хӑварчӗ. Октябрӗн 20-мӗш тӗлне авӑн ҫапас плана 16 процент кӑна тултарнӑ. Районӗпе пӗр колхоз та авӑн ҫапса пӗтереймен-ха. Ялхуҫалӑх продукчӗсене государствӑна парас, обществӑллӑ выльӑх-чӗрлӗх ӗрчетес, вӗсене хӗл каҫарма хатӗрленес ӗҫсем те начар пыраҫҫӗ.

Парти активӗн пухӑвӗ партиллӗ-массӑллӑ ӗҫе лайӑх организацилеме, Октябрь уявӗ тӗлне ялхуҫалӑх ӗҫӗсене вӗҫлеме чӗнчӗ. Пуху чӗнсе каланине сывӑх вӑхӑтрах пурнӑҫлама тӑрӑшатпӑр.

П. СИДОРОВ,
ВКП(б) райкомӗн секретарӗ.

Пысӑк тухӑҫлӑ пахча-ҫимӗҫ туса илчӗҫ

СӖНТӖР. Ярославка ялсоветне кӗрекен «Первая борозда» колхоз членӗсем кӑҫал пахча-ҫимӗҫ культурисене нихӑҫан пулман ӑнӑҫлӑхпа туса илчӗҫ. Вӑтам шутпа илсен, ҫӗрулми гектартан 95 центнер, купӑста — 90 центнер, выльӑх кӑшманӗ — 105 центнер, хӑяр — 70 центнер, сухан — 60 центнер пулнӑ. Ҫакнашкал пысӑк ӑнӑҫлӑхпа пулнӑ пахча-ҫимӗҫне вӑхӑтра пухса кӗрес тесе колхозниксемпе колхозницӑсем, шкул ачисенчен пуҫласа ваттисене ҫитичченех, пурте пӗр кун юлмасӑр тӑрӑшса ӗҫлерӗҫ. 71 ҫулхи колхозник Матвей Кудряшовпа 76 ҫулхи колхозница Пелагея Семенова пӗр кун юлмасӑр ӗҫе тухрӗҫ. Ҫапла лайӑх ӗҫлесе колхоз пахча-ҫимӗҫ культурисене вӑхӑтра пуҫтарса кӗчӗ.

Ҫак кунсенче Ярославка сельповӗ ҫумӗнче столовӑй уҫӑлчӗ. Столовӑя апат-ҫимӗҫ продукчӗсене ҫывӑхри колхозсем парса тӑраҫҫӗ. «Первая борозда» колхоз столовӑй валли 10 центнер ҫӗрулми, 3 центнер купӑста сутрӗ тата 4 центнер ыраш авӑртса пачӗ.

Колхоз обществӑллӑ выльӑх-чӗрлӗх валли ҫителӗклӗ фонд уйӑрса хунӑ. 56 лав ҫулҫӑллӑ апат, 45 тонна силос хатӗрлесе хӑварнӑ. Халӗ колхозниксем государствӑна пама купӑста тата ҫӗрулми типӗтеҫҫӗ. Октябрь уявӗ тӗлне государство умӗнчи пур обязательствӑсене те парса татма васкаҫҫӗ.

З. СЕМЕНЧУК.

Совет Информаци Бюровӗнчен

Октябрӗн 29-мӗшӗнчи каҫхи пӗлтерӳ

Октябрӗн 29-мӗшӗнче пирӗн войскӑсем Волоколамск, Можайск тата Мало-Ярославец енӗсенче противника хирӗҫ ҫапӑҫусем туса пынӑ. Противник чылай хутчен тунӑ хаяр атакӑсене пирӗн чаҫсем сире-сире янӑ.

Октябрӗн 29-мӗшӗнче Мускав патӗнче тӑшманӑнне 39 самолет персе антарнӑ.

Пирӗн чаҫсем Харьков хулинчен тухса кайнӑ. Нимӗҫ фашисчӗсем Харькова сентябрь уйӑхӗнчех илме хатӗрленнӗ пулнӑ, анчах та нимӗҫ командованийӗн ҫак планӗсем хут ҫинче ҫеҫ юлнӑ. Пирӗн войскӑсем Харьковран стратегиллӗ тӗллевсене шута илсе тухса кайнӑ, ҫакна ӑна Харькова нимӗҫсем илес тесе тӑрӑшнӑ самантра мар, Совет Командованийӗ хамӑрӑн войскӑсене Харьковран илсе тухма кирлӗ тесе шутланӑ самантра тунӑ. Ҫак тапхӑр хушшинче чи кирлӗ мӗнпур предприятисене, чугунҫул транспорчӗн подвижной составне, чӗртаварсен запасӗсене тата хулари ытти мӗнпур хаклӑ япаласене вӑхӑтра эвакуациленӗ. Вӑрҫӑ ӗҫӗшӗн кирлӗ темиҫе вӑтам тата пӗчӗк предприятисене взрыв туса аркатса хӑварнӑ. Харьковшӑн ҫапӑҫусем пынӑ вӑхӑтра нимӗҫсен фашистла войскисем вилнӗ тата аманнӑ салтаксемпе офицерсене 120.000 ҫынна ҫити, танксемпе бронемашинӑсем 450 ытла, тӗрлӗрен ҫар грузӗ тиенӗ 3.000 автомашинӑна ҫити тата тӗрлӗрен калибрлӑ 200 оруди ытла ҫухатнӑ.

* * *

Хӗвеланӑҫ фронтӗнче ҫапӑҫакан пирӗн авиасоединени октябрӗн 28-мӗшӗнче нимӗҫсенне 50 яхӑн танк, боеприпассем тиенӗ 210 автомашина пӗтерсе тӑкнӑ, тӑшман пехотин пӗрре ҫурӑна ҫити полкне сапаласа ярса пӗр пайне пӗтерсе тӑкнӑ.

* * *

Днепропетровск облаҫӗнчи партизансем нимӗҫ захватчикӗсене пӗр хӗрхенмесӗр ҫапа-ҫапа аркатаҫҫӗ. К. юлташ командир пулса ертсе пыракан партизансен пысӑк отрячӗ ҫӗрле нимӗҫ батальонӗн штабӗ ҫине пырса тапӑннӑ. Пӑшалсенчен персе, партизансем 17 салтакпа 4 офицера пӗтерсе тӑкнӑ, кирлӗ документсемпе трофейӑсем туртса илнӗ. «Высокое» ятлӑ хуторта партизансен отрячӗ нимӗҫ войскисен канма чарӑннӑ колонни ҫине пенӗ. Тытӑҫу вӑхӑтӗнче нимӗҫ салтакӗсемпе офицерӗсене 15 ҫынна вӗлернӗ; нумайӗш фашистсене йывӑр амантнӑ. Хутортан чакса тухнӑ чухне партизансен отрячӗ ҫӑмӑл машинӑна тытса илнӗ, ҫав машинӑра нимӗҫ полковникӗ, лейтенант тата икӗ салтак пулнӑ. Фашистсем хирӗҫ тӑнӑ, вӗсене пӗтерсе тӑкнӑ.

Л. юлташ ертсе пыракан партизансен отрячӗ октябрь уйӑхӗнче Германи ҫарӗн обозӗсем ҫине темиҫе хутчен те ӑнӑҫлӑн пыра-пыра тапӑннӑ. Совет патриочӗсем нимӗҫсен боеприпассем тиенӗ виҫӗ грузовикне тытса илнӗ. Грузпа пӗрле пыракан салтаксене вӗлерсе пӗтернӗ те, партизансем боеприпассен пӗр пайне ҫӗр айне пытарнӑ, тепӗр пайне юханшыва пӑрахнӑ. Унтан партизансем противникӑн виҫӗ бомбардировщикпа пӗр истребитель ларакан аэродромӗн территорийӗ ҫине пырса кӗнӗ. Партизансем машинӑсене ҫунтарса янӑ тата нимӗҫсен салтакӗсемпе техникӗсене 20 ҫынна ҫити персе вӗлернӗ. Партизансен ҫак отрячех шоссе ҫинче 10 офицер ларса пыракан 4 ҫӑмӑл машинӑна тытса илнӗ.

* * *

Рязань облаҫӗнчи рабочисем, колхозниксем тата интеллигенци, хӑйсен вӑйӗсене шеллемесӗр ӗҫлесе, нимӗҫсен фашистла йыткӗтӗвӗсене ҫӗмӗрсе тӑкмашкӑн Хӗрлӗ Ҫара пулӑшаҫҫӗ. Рязань хулинчи предприятисем чылай пысӑк ҫитӗнӳсем тунӑ. Электричество ламписем туса кӑларакан завод сентябрь уйӑхӗн планне 120 процент, ашкакай комбиначӗ—222 процент, Хӗрлӗ Ҫар ячӗпе тӑракан артель—121 процент тултарнӑ. Рыбная станцинчи депо коллективӗ паровозсем юсамалли плана 50 процент ирттерсе тултарнӑ. Нормӑсене ирттерсе тултаракан рабочисен йышӗ татти-сыпписӗр ӳссе пырать. Рыбная станцинчи депора ӗҫлекен слесарьсем Кузнецовпа Логинов юлташсем, токарьсем Кутумин, Козин тата ытти юлташсем сменӑра виҫшер норма тултараҫҫӗ. Механически завод токарӗ Хаперский юлташ задание 250—260 процент тултарать. Касимовскри «Красный текстильщик» фабрикӑри работницӑсем Федорова, Курбатова тата Овченникова юлташсем нормӑсене 20—40 процент ирттерсе тултараҫҫӗ. Клепиковски районри «Красный Октябрь» фабрикӑра фронта кайнӑ квалификациллӗ 44 рабочи вырӑнне хӗрарӑмсем тӑрса ӗҫлеме пуҫланӑ.

Октябрӗн 30-мӗшӗнчи ирхи пӗлтерӳ

Октябрӗн 30-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле пирӗн войскӑсем Волоколамск, Можайск тата Мало-Ярославец енӗсенче противника хирӗҫ малалла ҫапӑҫусем туса пынӑ.

* * *

Противникӑн наступленине чарса тӑрса, пирӗн Волоколамск енче операцисем тӑвакан пӗр часть тӑватӑ кун хушшинчи ҫапӑҫусенче нимӗҫсенне 27 танк, 18 бронемашина, ҫар грузӗсем тиенӗ 120 автомашинӑна тата тӑшманӑн 900 ытла салтакне пӗтерсе тӑкнӑ.

* * *

Кӑнтӑр фронтӗнче кӗрешекен пирӗн пӗр авиасоединенири самолетсен групи противникӑн пысӑк мотоколоннине ӑнӑҫлӑн атакӑланӑ. Бомбӑсем пӑрахса тата пулеметсенчен персе нимӗҫсенне 120 автомашина тата тӑшман пехотин икӗ батальонне ҫити пӗтерсе тӑкнӑ.

* * *

Гомель облаҫӗнчи районсенче совет партизанӗсем фашистла захватчиксене хирӗҫ хӑйсен пурнӑҫӗсене хӗрхенсе тӑмасӑр кӗрешсе пыраҫҫӗ. Нумаях пулмасть Речица хулин коменданчӗ патне пӗр палламан ҫын, хӑйне Яриков хушаматлӑ текенскер, пынӑ та хӑй партизансен пысӑк отрячӗ ӑҫта вырнаҫса тӑнине пӗлетӗп тесе пӗлтернӗ. Тепӗр кунне нимӗҫсен подразделенийӗ карательнӑй экспедицине тухса кайнӑ. Паллӑ мар ҫын, хула совечӗн председателӗ Г. юлташ командир пулса ертсе пыракан партизансен отрячӗн участникӗ пулса тӑраканскер, фашистсене вӑрман тӑрӑх нумайччен ертсе ҫӳресе шурлӑха илсе пынӑ. Ҫак вырӑнта ансӑр сукмак тӑрӑх пӗрерӗн тӑрса кайнӑ колоннӑпа кӑна малалла кайма май пулнӑ. Нимӗҫ офицерӗ вӑрманти уҫланкӑра виҫӗ бронемашинӑна тата станковӑй пулеметсене чарса тӑратма хушнӑ, салтаксене малалла кайма приказ панӑ. Чӑтлӑх вӑрманта нимӗҫсен колонни ҫине винтовкӑсемпе автоматсенчен пеме тытӑннӑ. Фашистсем ҫинелле гранатӑсем вӑркӑна пуҫланӑ. Ҫакӑнта 100 тӑшмана вӗлернӗ. Ыттисем шурлӑхра пӗтнӗ. Нимӗҫсене ертсе пынӑ партизан хӑюллӑ паттӑрсен вилӗмӗпе вилнӗ. Партизансен тепӗр группи бронемашинӑсене сыхласа тӑракан фашистсен группи ҫине пырса тапӑннӑ. Кӗске вӑхӑт хушшинче пулса иртнӗ ҫапӑҫура хуралта тӑракан салтаксене пӗтерсе тӑкнӑ, бронемашинӑсене ҫунтарса янӑ, пулеметсене отряда хӗҫпӑшаллантарма илнӗ. Колхоз председателӗ З. юлташ командир пулса ертсе пыракан партизансен тепӗр отрячӗ тӑшманӑн продовольстви турттарса пыракан автоколонни ҫине пырса тапӑннӑ. Малта пыракан машинӑсене гранатӑсемпе персе аркатса тӑкнӑ. Пуҫланса кайнӑ ҫапӑҫура партизансем 16 нимӗҫе вӗлернӗ тата 9 автомобиле ҫунтарса янӑ.

* * *

Калинин хули районӗнче пыракан ҫапӑҫусенче пирӗн чаҫсем нимӗҫ салтакӗсен пысӑк ушкӑнне тыткӑна илнӗ. Тыткӑна лекнисем ҫумӗнче тупнӑ нумай ҫырусем Германири халӑх массисем Совет Союзне хирӗҫ пыракан вӑрҫӑ пирки тарӑхни ӳссех пынине кӑтартса параҫҫӗ. Людвиг Цикмунд нумаях пулмасть хӑйӗн амӑшӗнчен Лейпцигран ҫыру илнӗ. Унта акӑ мӗн ҫырнӑ: «Питех те пысӑк инкек ҫитрӗ. Эпӗ хамӑн аслӑ ывӑлӑма ҫухатрӑм, эсӗ хӑвӑн пиччуна ҫухатрӑн. Унран уйӑхпех ҫыру килменччӗ, акӑ виҫӗ кун каярах пирӗн Генриха Петербург патӗнче вӗлерни ҫинчен официальнӑй пӗлтерӳ килсе пачӗҫ. Мӗн тери хӑрушла хуйхӑ. Ҫакӑ хӑрушла вӑрҫӑ пирӗн пӗтӗм пурнӑҫа ҫӗмӗрсе, лӳчӗркесе тӑкрӗ. Чӗрисем вырӑнӗнче чул ларакан ҫынсем, ултавҫӑсем пире, хӑйсен ачисене ҫухатнӑ амӑшӗсене, йӑпатма пӑхаҫҫӗ. Пире ҫапла калаҫҫӗ: «Радио ҫӗнӗ ҫӗнтерӳ ҫинчен пӗлтерет, Германи ҫарӗ татах тепӗр хула тытса илнӗ», теҫҫӗ. Ҫавӑн пек сӑмахсене илтсе йӑлӑхнипе хӑсас килет. Эпир пӗлмен ют хуласем пире мӗн тума кирлӗ? Халӗ ӗнтӗ манӑн пӗр эсӗ кӑна юлтӑн, эпӗ сана ҫухатассинчен нимӗнрен ытла хӑратӑп. Сана татах мӗнле те пулин хулана тытса илме ярӗҫ те, эсӗ Генрих пекех, тата ытти нумай ҫынсем пекех, пуҫна ҫухатӑн». Гельмут Фишер салтакӑн арӑмӗ Ганновертан ҫапла ҫырать: «Хулара аманнӑ, чӑлах ҫынсем питӗ нумайӑн курӑна пуҫларӗҫ. Пур ҫӗртре те урасӑр тата аласӑр ҫынсем тӗл пулаҫҫӗ. Ҫаксем вӗсем вӑрҫӑ инвалидӗсем. Пӗлетӗн-и эсӗ, вӗсем ҫине ӑмсанса пӑхаҫҫӗ. Вӗсем аллине е урине ҫухатнӑ, анчах ыттисем хӑйсен пурнӑҫӗсене панӑҫке-ха. Хулара тӑлӑх арӑмсемпе тӑлӑх ачасем питӗ нумайланчӗҫ. Пурте эпир вӑрҫа хирӗҫ. Вӑрҫӑшӑн тӑракан пӗр вуншар тӑмсайсем кӑна тупӑнаҫҫӗ пулӗ. Ун пеккисен Ганноверта ларма нимӗн те ҫук. Антив вӑрҫа кайччӑр, пире канӑҫ паччӑр хӑть». Теодор Лоренц ефрейторӑн ашшӗ продовольстви ҫитмен пирки йывӑрлӑхсемшӗн ӳпкелешсе, юлашкинчен ҫапла калать: «Ҫӗнтерӳсемшӗн халӗ ӗнтӗ никам та савӑнмасть. Ҫынсем вӗҫӗмсӗр пӗтсе пыраҫҫӗ. Мӗншӗн? Мӗн ятпа? Ҫакӑ чӗрене витекен ыйтусем ҫине тӗтреллӗ ответсем пани халӗ ӗнтӗ никама та ҫырлахтараймасть».

Рузвельт выступленийӗ

НЬЮ-ИОРК, октябрӗн 29-мӗш. (ТАСС). Тинӗс-Ҫар Флочӗн кунне уявласа ирттернӗ май Рузвельт сӑмах тухса каланӑ, ҫав сӑмахра вӑл сентябрӗн 4-мӗшӗнче Германи нацисчӗсем Америка миноносецне путарнӑ факта тата октябрӗн 17-мӗшӗнче тепӗр миноносеца сиенленӗ факта аса илтернӗ. «Эпир пӑшалтан пемесӗрех ирттерсе ярасшӑн пултӑмӑр,—тенӗ Рузвельт,—анчах пӑшалтан печӗҫ тата малтан кам пенине истори палӑртрӗ те ӗнтӗ. Америка ҫине тапӑнчӗҫ. Анчах та юлашкинчен кам пени чи кирли пулса тӑрать. Гитлер тапӑнӑвӗн тӗллевӗ—американецсене хӑратса ӳкересси тата ҫапла тунипе вӗсене тинӗссем ҫинчен хӑваласа ярасси, пире тыла хӑваласа ярасси пулса тӑрать». «Паллах,—тенӗ Рузвельт,—ҫак киревсӗр те кӳрентерекен сӗнӗве эпир сирсе яратпӑр. Тинӗссем ҫинче ирӗклӗн ишсе ҫӳресси халӗ те, яланхи пекех, пирӗн правительство политикин никӗсӗ пулса тӑрать».

Малалла Рузвельт унӑн аллинче Германи правительстви тунӑ секретлӑ карттӑ пурри ҫинчен пӗлтернӗ, ҫав карттӑ ҫинче Гитлер мӗнпур Кӑнтӑр Америкӑна тата Вӑтаҫӗр Америкӑн пӗр пайне нацистла Германия чуралантарса пӑхӑнтарас тӗлӗшпе плансем палӑртса хунӑ. Ҫав плансем тӑрӑх, ҫӳлте кӑтартса панӑ талккӑшра хальхи вӑхӑтра вырнаҫса тӑракан 14 уйрӑм ҫӗршыв вырӑнне Гитлер вассаллӑ пилӗк государство тума шухӑшлать, ҫав государствӑсенчен пӗрин составне Панама республики тата пирӗн пурнӑҫшӑн пысӑк вырӑн йышӑнса тӑракан коммуникаци—Панама каналӗ кӗмелле.

«Америкӑри Пӗрлешӳллӗ Штатсен правительствин аллинче Германин гитлерла правительстви хатӗрленӗ ытти документсем те пур,—тенӗ Рузвельт,—вӑл—хальхи мӗнпур религисене: протестантла, католикла, магометанла, индусла, будда, еврей тата ытти религисене пӗтермелли план. Мӗнпур чиркӳсен харпӑрлӑхне нацистсем туртса илмелле. Хӗрессене тата религин ытти тӗрлӗрен символӗсене чарса лартмалла. Концентрациллӗ лагерьсене хупса лартассипе хӑратса духовенствӑна шарлами тумалла. Хальхи чиркӳсем вырӑнне пӗтӗм тӗнчипех нацистла чиркӳ пулмалла, библи вырӑнне ҫынсене вӑйпа ирӗксӗрлесех, святойсен ҫырӑвӗ пек, Гитлерӑн «Манӑн кӗрешӳ» ятлӑ кӗнекине памалла. Христиансен хӗресне нацистла символпа—свастикӑпа тата йӗннинчен туртса кӑларнӑ хӗҫпе улӑштармалла». «Гитлеризмӑн наступленине,—тенӗ малалла Рузвельт,—чарса лартма пулать тата ӑна чарса лартаҫҫӗ те. Гитлера чарса лартма, ӑна окопсене кӗртсе вырттарма пулать, ҫакӑ вара вӑл унӑн пӗтмӗшӗн пуҫламӗшӗ пулать, мӗншӗн тесен гитлерла диктатура яланах ҫӗнтерӳсем тунӑ тата ют ҫӗрсене туртса илнӗ никӗс ҫинче ҫеҫ пурӑнма пултарать». «Эпӗ ӑнланмалла та уҫӑмлӑн калатӑп,—тенӗ Рузвельт:—гитлеризма пӗтерсе тӑкас тӗлӗшпе эпир хамӑрӑн ӗҫе тума сӑмах патӑмӑр. Америкӑри Пӗрлешӳллӗ Штатсен производстви ӳссе пырать тата Америкӑри Пӗрлешӳллӗ Штатсем ҫав таварсене кирлӗ ҫӗре ҫитерсе тӑма ҫирӗп шухӑш тытнӑ. Карапсене путарнипе тата моряксене вӗлернипе Америкӑри Пӗрлешӳллӗ Штатсене парӑнтарма ҫук. Ҫавӑнпа та тинӗс-ҫар флочӗ ҫакӑн пек распоряжени илчӗ: тӑшман пирӗн флот ҫине перессе кӗтмесӗрех, тӑшман ҫине пеме тытӑнмалла. Нейтралитет ҫинчен калакан закона конгресс улӑштарать. Тинӗсри вӗри-ҫӗленсенчен хӳтленес тесен, пирӗн Америкӑн суту-илӳ суднисене хӗҫпӑшаллантармалла. Пирӗн Америкӑн суту-илӳ суднисен пирӗн Америка таварӗсене хамӑрӑн туссен порчӗсене илсе ҫитерме май пулмалла. Пирӗн Америкӑн тинӗс-ҫар флочӗн пирӗн Америкӑн суту-илӳ карапӗсене хӳтлес пулать». «Тӗрӗссипе илсен,—тесе каланӑ Рузвельт,—Атлантика океанне сыхлакан тинӗсри вӑйсем ӗҫлеҫҫӗ те ӗнтӗ».

Малалла Рузвельт ҫапла каланӑ: «Вӑрҫӑри паттӑрлӑхпа ҫирӗплӗхе хисеплекен кашни ҫынах вырӑс халӑхӗ тимлӗн хирӗҫ тӑрса ҫапӑҫнине сӑнанӑ чухне хумханмасӑр тӑма пултараймасть. Вырӑссем хӑйсен ҫӗрӗшӗн, хӑйсен килӗсемшӗн ҫапӑҫаҫҫӗ». Россия Америкӑри Пӗрлешӳллӗ Штатсенчен тата Англирен питех те кирлӗ материалсем илсе тӑнине палӑртса, Рузвельт ССР Союзне Англипе Америка малашне те пулӑшса тӑма пулнине паллӑ тунӑ. «Паян, ҫӗнӗрен калама ҫук пысӑк хӑрушлӑх тухса тӑнӑ вӑхӑтра,—тесе вӗҫленӗ хӑйӗн сӑмахне Рузвельт,—американецсем хӑйсен боевой посчӗсене йышӑнчӗҫ».

5.985 миллион доллар пама палӑртнӑ

ВАШИНГТОН, октябрӗн 29-мӗш. (ТАСС). Вооружение кивҫен е арендӑна памалли ҫинчен калакан закона пурнӑҫа кӗртес тӗлӗшпе 5985 миллион доллар парасси ҫинчен калакан закон проектне Рузвельт алӑ пусса ҫирӗплетнӗ. Ку законӑн проектне нумай пулмасть представительсен палати тата сенат та ҫирӗплетнӗ пулнӑ.

Финсен пароходне конфискациленӗ

НЬЮ-ИОРК, октябрӗн 29-мӗш. (ТАСС). «Нью-Иорк таймс» хаҫатӑн корреспонденчӗ Гаваннӑран пӗлтернӗ тӑрӑх, президент Батиста финсен «Коура» ятлӑ суту-илӳ пароходне конфискацилеме распоряжени панӑ. Президент Батиста хушнӑ тӑрӑх, ку парохода Америкӑпа Куба хушшинче суту-илӳ тӑвас ӗҫре усӑ курма Америкӑри Пӗрлешӳллӗ Штатсен аллине памалла. Пароход Куба флагӗпе ҫӳремелле пулать.

Югославири партизансен кӗрешӗвӗ

СТАМБУЛ, октябрӗн 29-мӗш. (ТАСС). Югослави халӑхӗн фашистла оккупантсене хирӗҫ пыракан кӗрешӗвӗ пӗр чакмасӑр вӑйланса пырать. Каирта тухса тӑракан «Югословенский гласник» хаҫат ҫапла ҫырать: пӗр пин йышлӑ партизансем пӗр хула ҫине тапӑннӑ, ҫав хулашӑн ҫапӑҫу темиҫе сехет хушши пынӑ. Курса тӑракансем ҫапла пӗлтереҫҫӗ: Белградпа Ниш хушшинчи чугунҫул ҫинче Парачи станци патӗнчи кӗпере взрыв туса аркатса тӑкнӑ. Партизансем Трибеж сывӑхӗнче ҫар поезчӗ ҫине тапӑннӑ. Италин 93 салтакне вӗлернӗ тата амантнӑ. Добожа районӗнче партизансемпе нимӗҫсем пулӑшса пыракан усташсем хушшинчи ҫапӑҫу виҫӗ кун хушши ытла пырать ӗнтӗ. Партизансен отрячӗсене лагерьсенчен тарса тухакан Югослави ҫарӗн офицерӗсем вӑхӑтра пырса тӑраҫҫӗ. Офицерсем отрядсене ертсе пырассине хӑйсем ҫине илеҫҫӗ. Восстани тӑвакансем Нитронцра нимӗҫсен гарнизонне ҫӗмӗрсе тӑкнӑ.

Октябрӗн 20-мӗш числисем тӗлӗнче Сараево районӗнче хаяр ҫапӑҫусем пулса пынӑ. Темиҫе уйӑх хушшинче Югослави партизанӗсем 200 кӗпере, ҫар снаряженийӗсемпе боеприпассем тултарнӑ 400 таран склада взрыв туса аркатса тӑкнӑ, 18 поезда тӳнтерсе янӑ тата ҫапӑҫусенче 10.000 фашиста вӗлернӗ. Партизансем Италин пароходне путарнӑ. Италин «Пополо ди Рома» хаҫачӗ Загреб тата Сараево хушшинчи территори ҫинче Серби партизанӗсем пин ҫын пӗрмаях кӗрешеҫҫӗ, тесе йышӑнать.

«Югословенский гласник» малалла ҫапла ҫырать: Итали войскисем оккупациленӗ районсенче партизансем Италин нумай чиновникӗсене вӗлернӗ тата вӗсем Итали гарнизонӗсем ҫине тӑтӑшах тапӑнаҫҫӗ. Хаҫат кӑтартса панӑ тӑрӑх, пӗр август уйӑхӗнче кӑна партизансен кӗрешӗвӗнче Италипе Германи салтакӗсене 2000 ҫынна яхӑн вӗлернӗ. Пӗррехинче партизансем продовольстви тиесе Германие каякан пӗр поезд ҫине тапӑннӑ, поезд ҫинчи мӗнпур продуктсене халӑха валеҫсе панӑ. Унтанпа таварсем тиесе Германие каякан поездсене бронепоездсем илсе ҫӳреҫҫӗ. Далмат ҫыранӗнче Итали флочӗ нумай ялсемпе хуласем ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ. Германи бомбардировщикӗсем Ужица хулине ҫӗмӗрсе тӑкнӑ.

Словакири вӑрҫа хирӗҫле шухӑш-кӑмӑлсем

БЕРН, октябрӗн 29-мӗш. (ТАСС). Славакире вӑрҫа хирӗҫле шухӑш-кӑмӑлсем Словаки ҫарӗпе халӑх хушшинче кӑна мар, Тисопа Тука ҫывӑх тӑракан, ертсе пыракан нумай деятельсем хушшинче те юлашки вӑхӑтра пит вӑйланса кайнӑ. Ҫакӑ вӑл Гитлерӑн штаб-хваттерӗнче хӑратса пӑрахнӑ. Вара Гитлер хӑйӗн патне ставкӑна Словаки президентне Тисона тата Словакин ытти деятелӗсене те чӗнсе илнӗ. Вӗсенчен Гитлер хыттӑн ҫакӑн пек ӗнентерӳ пама ыйтнӑ: вӑрҫа хирӗҫле тата Германие хирӗҫле шухӑш-кӑмӑлсене Словакире кирек мӗнле майсемпе те пусарса лартмалла, Словаки ҫарӗ Германин верховнӑй командовани приказӗсене пӗр сӑмахсӑр ӗҫе кӗртсе тӑмалла, тенӗ. Хӑраса ӳкнӗ Тисо Гитлер ыйтнине йӑлтах тума пулнӑ. Вӑл Гитлер ставкинче ҫавӑнтах приказ ҫырса алӑ пуснӑ. Ку приказра вӑл Германи енче тӑрса вӑрҫма татӑклӑ сӑмах панӑ. Ырӑ ятлӑ пулма тӑрӑшса ҫуннипе, словаксен нациллӗ тивӗҫлӗхӗн туйӑмне таптаса, Тисо хӑйӗн приказӗнче Гитлера панӑ сӑмахран ах мӗн пит лайӑх курӑнать: Тисо ӑна Германи «фюрерӗ» мухтаса илтӗр тесе ӗҫлесшӗн. Ҫапла пӗлтереҫҫӗ: Тисон ҫак пӗтӗм Словакипе пӗлтернӗ приказӗ ҫӗршывра тӑвӑллӑ тарӑху хускатса янӑ.

ОТЕЧЕСТВЕННАЙ АСЛӐ ВӐРҪАН ФРОНЧӖСЕНЧЕ

Мускав хулине сывлӑшран килсе тапӑннинчен хӳтӗлекен зона

Фронт Мускав патнелле сывхарса килнӗ май, фашистсем столица ҫине час-часах вӗҫсе килсе тапӑнма пуҫларӗҫ. Вӑрҫӑн малтанхи уйӑхӗсенче противник кун каҫиччен Мускав ҫине уйрӑм разведчиксем кӑна янӑ пулсан, ҫӗрле те вӑхӑтран вӑхӑта кӑна массӑллӑ тапӑнусем туса пынӑ пулсан, хальхи вӑхӑтра Мускав ҫине массӑллӑн вӗҫсе килсе тапӑнасси чылаях вӑйланчӗ. Нимӗҫсем Мускавран инҫех мар тӑракан вырӑнсенчи тӗрлӗ аэродромсем ҫинче тата самолетсем ларма вӑхӑтлӑха тунӑ площадкӑсем ҫинче хӑйсен авиацине пухса тӑратса, Мускав ҫине талӑксерен 4—5 хутчен вӗҫсе киле-киле тапӑнаҫҫӗ. Ҫак условисенче Мускав хулине сывлӑшран килсе тапӑннинчен хӳтӗлекен зонӑри чаҫсемпе подразделенисен ӗҫӗ чылаях пысӑкланчӗ. Мускава хӳтӗлекенсем—летчиксем, воентехниксем, орудисен расчечӗсем, прожектористсем, мӗнпур совет воинӗсем, вӗсем кирек мӗнле постра тӑраҫҫӗ пулсан та, тӑшманӑн ирсӗр хӑтланӑвӗсене ҫивӗччӗн те тимлӗн сӑнаса пыраҫҫӗ. Сывлӑшран килсе тапӑннинчен сыхланас тӗлӗшпе ӗҫлекенсен куҫӗ умӗнчен тӑшманӑн пӗр самолечӗ те курӑнмасӑр иртсе кайма пултараймасть. Фашистла самолетсен эшелонӗсене, ялан тенӗ пекех, хула патне пымалли вырӑнсенче сапаласа, хӑваласа яраҫҫӗ, самолетсенчен нумайӑшӗсене пирӗн истребительсем тата зенитчиксем пере-пере ӳкереҫҫӗ.

Фашистсен самолечӗсем Мускав ҫине малтанхи хут массӑллӑн вӗҫсе килсе тапӑннӑранпа виҫӗ уйӑх хушшинче противник столица еннелле, темиҫе самолетпа темиҫе хутчен вӗҫсе килнисене пӗрле шута илсен, 4 пин вӗҫев тунӑ. Ҫав вӑхӑт хушшинчех Мускав хулине сывлӑшран килсе тапӑннинчен сыхланакансем противникӑнне 400 самолета яхӑн персе антарнӑ, ҫакӑ вӑл хула патне вӗҫсе килнӗ мӗнпур самолетсен шутӗнчен 10 процент пулать. Вӑрҫӑсен историйӗ ҫакӑн пек пысӑк цифрӑсене халиччен курман-ха. Мускав хули ҫинче хӑй ҫинче фашистсен 170—180 машини кӑна пулнӑ, вӗсенчен нумайӑшне пӗтерсе тӑкнӑ.

Столицӑна противник сывлӑшран вӗҫсе килсе тапӑннинчен хӳтӗлес ӗҫре уйрӑм боецсемпе командирсем тата политработниксем кӑна мар, уйрӑм подразделенисем кӑна та мар, пысӑк ҫар чаҫӗсем те, сӑмахран, Демидов командирӑн, Грибов командирпа Сомов комиссарӑн, Рябкин командирпа Мадригайлов комиссарӑн, Райкин командирпа Белов комиссарӑн тата ыттисен ҫар чаҫӗсем те питӗ ӑнӑҫлӑн кӗрешеҫҫӗ.

Тӑшман авиацийӗ Мускав ҫине килсе тапӑннине сирсе ярас ӗҫри совет воинӗсен паттӑрлӑхӗпе ӑсталӑхне партипе правительство пысӑккӑн пахаласа хакларӗҫ. Пире аслӑ Сталин тав турӗ. Высший тата старший начальство составӗнчи чылай ҫынсене черетсӗрех ҫар званийӗсем панӑ. Мускав хулине сывлӑшран килсе тапӑннинчен сыхлакан зонӑри виҫӗ паттӑр летчика—Талалихин, Катрич, Титюнков юлташсене Совет Союз Геройӗн званине панӑ. Ҫӗршер боецсемпе командирсене тата политработниксене правительствӑн пысӑк наградисене—ССР Союзӗн орденӗсемпе медалӗсене панӑ. Пирӗн чаҫсен личнӑй составӗ хӑйӗн чи лайӑх ҫыннисене награда пани ҫине ҫапӑҫура ҫӗнӗ ҫӗнтерӳсем тунипе ответлет. Ӗнер, ҫар званийӗсем парасси ҫинчен ССР Союзӗн Халӑх Комиссарӗсен Совечӗ йышӑннӑ постановленине тата столицӑна паттӑррӑн хӳтӗлекенсене Совет Союз Геройӗн званийӗсемпе правительство наградисене парасси ҫинчен ССР Союзӗн Верховный Совечӗн Президиумӗ кӑларнӑ Указ пичетленсе тухнӑ кун, вӑхӑт 15 сехет тӗлне ҫитиччен чылай малтан фашистсенне 30 самолет персе антарнӑ. Пирӗн талӑксерен парса пыракан сводкӑсенче кун пек пысӑк цифрӑсем халиччен нихҫан та пулман-ха. Малалла те эпир ҫавӑн пекех ӗҫлесе пырӑпӑр.

Тӑшман тискер те ирсӗр. Вӑл пирӗн тӑван Мускав патне шӑтарса кӗме мӗнпур вӑйне хурса тӑрӑшать. Анчах фашистсен мӗнпур тапӑнӑвӗсене малашне те сире-сире яма пирӗн вӑйсем те, средствӑсем те ҫителӗклех. Ҫакна ӑна Мускав хулине сывлӑшран килсе тапӑннинчен хӳтӗлекен зонӑри боецсемпе командирсем тата политработниксем ӗҫре кӑтартса параҫҫӗ. Столица патне пымалли вырӑнсенче тӑшман хӑй вилӗмне тупӗ. Фашизма ҫапса аркатӑпӑрах!

Генерал-лейтенант М. ГРОМАДИН.

Хӗрлӗ Ҫар тӑшман хӗснине тимлӗн те вӑйлӑн чарса тӑрать

ХӖВЕЛАНӐҪ ФРОНЧӖ, октябрӗн 28-мӗш. (ТАСС спецкорӗ). Хӗрлӗ Ҫар боецӗсем, тӑшман пехотин, танксен тата авиацин нумай йышлӑ атакисене сире-сире ярса, нимӗҫсен тапӑнса пырас активлӑхне кунран-кун чакарса пыраҫҫӗ. Тӑшман тытса илнӗ кашни метр ҫӗр чӗрӗ вӑй тата техника тӗлӗшпе пысӑк ҫухату тӳстерет. Фронтӑн хӑшпӗр участокӗсенче пирӗн чаҫсем, противник тапӑнса пынине чарса лартса, активлӑ оборонӑна куҫнӑ. Пехотинецсем, артиллеристсем, летчиксем тата ытти йышши хӗҫпӑшаллӑ вӑйсен боецӗсем Мускава пырса кӗме хапсӑнакан тӑшман ҫулӗ ҫине хурҫӑ пек ҫирӗп тӑнӑ. Уйрӑм вырӑнсенче пирӗн войскӑсем противника хирӗҫ контратакӑна кӗнӗ, халӑх пурӑнакан темиҫе пункта унӑн аллинчен тытса илнӗ.

Говоров командирӑн боецӗсем октябрӗн 26-мӗшӗнче контрнаступленине куҫса, тӑшмана чылай ялсенчен хӑваласа кӑларнӑ. Дородный юлташ комиссар пулса ӗҫлекен часть каҫхине ҫӗнӗ рубежсем йышӑннӑ. Октябрӗн 27-мӗшӗнче ирхине ҫак часть противник вӑйлӑн тапӑннине сирсе, каллех малалла кайнӑ. Цыганов юлташ командир пулса ертсе пыракан часть Д. пункта йӑлтах йышӑнса илессишӗн вӑйлӑ ҫапӑҫусем туса пырать. Ӗнер ҫак чаҫӑн боецӗсем Б. тата Г. пунктсене йышӑннӑ.

Пирӗн войскӑсем Мало-Ярославец енче ҫине тӑрса ҫапӑҫаҫҫӗ. Совет Союз Геройӗн Лизюковӑн чаҫӗ Н. хули районӗнче ҫине тӑрса ҫапӑҫать. Нимӗҫсене хӑваласа кӑларнӑ позицисенче ҫирӗпленсе, пирӗн чаҫсем тӑшман Нара юханшывӗ урлӑ темиҫе хутчен те каҫма хӑтланнине сире-сире пӑрахнӑ.

Ӗнер В. хули енче уйрӑмах вӑйлӑ ҫапӑҫусем пулса пынӑ. Кунта противник мӗнле пулсан та хулана кӗрес шутпа, пехотӑна, танксене тата авиацие наступленине кӗртнӗ. Рокоссовский командирӑн чаҫӗсем хулана хӳтлесе, противника хирӗҫ контратака тӑваҫҫӗ, тӑшман вӑйне хавшатаҫҫӗ. Пӗр вырӑнта кӑна тӑшман пысӑк ҫухатусем тӳссе А. яла йышӑнма пултарнӑ.

Голубев командирӑн войскисем октябрӗн 27-мӗшӗнче халӑх пурӑнакан тӑватӑ пункта йышӑнассишӗн вӑйлӑн ҫапӑҫнӑ. Голубев чаҫӗсенчен пӗри кӑнтӑрла Г. пункта хӗвелтухӑҫ енчен кӗме тата О. пунктра вырнаҫнӑ противника хирӗҫ контратака тума пултарнӑ. Ҫапӑҫусем пыраҫҫӗ. Тӑшман чарӑнса тӑмасть, вӑл пехотӑн ҫӗнӗ чаҫӗсене, танксене, авиацие наступленине ярать. Хӗрлӗ Ҫар тӑшман хӗснине ҫине тӑрса вӑйлӑн чарса тытса тӑрать.

Пирӗн авиаци тӑшманӑн вӑйне пӗтерсе тӑнӑ, унӑн ҫар эшелонӗсем ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ тата автобронетанковӑй чаҫӗсене штурмланӑ. Октябрӗн 27-мӗшӗнчи ҫапӑҫусенче тӑшманӑн 22 танкне, ҫар грузӗсем тиенӗ 159 автомашинине, горючи тултарнӑ 4 цистернӑна, зенитнӑй 4 точкӑна, противотанковӑй 6 орудие пӗтерсе тӑкнӑ тата сывлӑшри ҫапӑҫусенче 3 самолет персе антарнӑ. Кунсӑр пуҫне нимӗҫ пехотине икӗ батальон ытла пере-пере пӑрахнӑ.

И. ГРИБОВ.

ДЕЙСТВУЮЩИ АРМИ. Ӳкерчӗк ҫинче: саперсем кӗпере юсас умӗн разведка туса тӗрӗслеҫҫӗ.

М. Редкин фотоӳкерчӗкӗ. (ТАСС фотохроники).

Мускав патӗнчи вӑйлӑ ҫапӑҫусем

Октябрӗн 27—28-мӗшсенче Мускава пыракан аякри ҫулсем ҫинче питех те вӑйлӑ ҫапӑҫусем пулса иртнӗ. Мӗнле пулсан та Мускава кӗрес шутпа, тӑшман пысӑк ҫухатусем пулнине пӑхса тӑмасть, пирӗн чикӗсенче ҫӗнӗрен те ҫӗнӗрен вӑйлӑ ҫапӑҫусем туса пырать.

Октябрӗн 27-мӗшӗнче ирхине тӑшман эпир йышӑннӑ вырӑнсене пысӑк вӑйсем, танксем тата авиаци кӗртсе, эпир йышӑннӑ пунктсене тепӗр хут йышӑнма хӑтланнӑ. Анчах вӑл пур ҫӗрте те тимлӗн хирӗҫ тӑнине тӗл пулнӑ, вӑл нимӗн чухлӗ те палӑрмалӑх ҫитӗнӳ тӑвайман. Уйрӑм вырӑнсене йышӑнасшӑн кунӗпех вӑйлӑ ҫапӑҫусем пынӑ. Нумай ялсем темиҫе хутчен те пӗр аларан тепӗр алла куҫнӑ.

Можайск енче Говоров юлташӑн чаҫӗсем, тӑшман войскисене арпаштарса, хӑйсем тӑтӑшах контратакӑна кӗнӗ тата икӗ яла нимӗҫсенчен тасатнӑ. Д. пунктӗн хӗвелтухӑҫ хӗрринче ҫирӗпленсе тӑнӑ. Пирӗн танкистсем хӑюллӑ контратакӑсем туса, тӑшмана К. тата Д. пунктӗсенчен хӑваласа кӑларнӑ тата Д. местечкинче нимӗҫ оборонин линийӗ урлӑ каҫнӑ. Говоров юлташӑн чаҫӗсем йышӑнса тӑракан пӗр участокра кӑна нимӗҫсем паллӑ мар ҫитӗнӳ тума, Т. тата К. рубежсене йышӑнма пултарнӑ. Цыганов юлташ комиссар пулса ертсе пыракан чаҫӑн боецӗсем, пуҫарулӑха хӑйсен аллисенчен вӗҫертмесӗр, тӑшмана вӑйлӑн пыра-пыра ҫапнӑ, Д. яла йышӑннӑ тата К. пунктран хӗвеланӑҫ енче вӑрман хӗрне тухнӑ.

Н. хулана йышӑнассишӗн малтанхи пекех вӑйлӑ ҫапӑҫусем пыраҫҫӗ. Хула урамӗсем нимӗҫ салтакӗсен виллисемпе тулса ларнӑ. Л. ялӑн районӗнче противник, хулан ҫурҫӗр енчен каяс шутпа, кӑнтӑрла Н. юханшывӑн хӗвелтухӑҫ ҫыранне каҫма хӑтланса пӑхнӑ. Анчах каҫма май килмен. Фронтӑн ҫак участокӗнче тӑшманӑн мӗнпур атакисене те сире-сире пӑрахнӑ, тӑшман пысӑк ҫухатусем тӳсет.

Мало-Ярославец енче тӑшман пирӗн чаҫсен операцине чӑрмантарма, хӑйсене малтан хӑваласа кӑларнӑ пунктсене тепӗр хут йышӑнма хӑтланнӑ. Кунта юнлӑ ҫапӑҫусем пулса иртнӗ. Анчах тӑшман ҫитӗнӳ тума мар, вӑл пирӗн чаҫсем хӗснине пула каялла чакса, Т. ялне пӑрахса хӑварнӑ. С. хулана пыракан ҫулсем ҫинче Захаркин командирӑн чаҫӗсем П. юханшывӗн ҫурҫӗр ҫыранӗнче хӑйсен положенине лайӑхлатнӑ. Захаркин юлташӑн чаҫӗнчи боецсем, кӑнтӑрла нимӗҫ войскисем хирӗҫ тӑнине сирсе, К. яла йышӑннӑ тата ҫав рубежра ҫирӗпленсе тӑнӑ.

Тӑшман ҫурҫӗрте Рокоссовский юлташ командир пулса ертсе пыракан чаҫсене чылаях вӑйлӑн хӗснӗ. Кунта тӑшман нумай танксем, мото-стрелковӑй вӑйсене пухса тӑратнӑ тата наступлени тунӑ. Темиҫе кун хушши ӗнтӗ кунта хаяр ҫапӑҫусем пулса пыраҫҫӗ. Октябрӗн 27-мӗшӗнче кӑна нимӗҫсен салтакӗсене пӗр полк таран, ултӑ танк пӗтерсе тӑкнӑ, орудисем, пулеметсем, минометсем, патрон ленттисемпе минӑсен нумай коробкисене тытса илнӗ. Пирӗн чаҫсем, йыш тӗлӗшӗнчен вӑйлӑрах тӑшмана геройла хирӗҫ тӑрса, унӑн нумай йышлӑ атакисене сире-сире пӑрахнӑ, ҫапах та оборонӑн ҫӗнӗ рубежне куҫмалла пулнӑ. Юнлӑ ҫапӑҫусем пӗр минутӑлӑха та чарӑнмаҫҫӗ. Ҫапӑҫусем В. хулана йышӑнассишӗн пыраҫҫӗ. Пирӗн боецсем хӑрушлӑха куҫпа курса тӑраҫҫӗ, ҫине тӑрса ҫапӑҫаҫҫӗ, тӑшмана пысӑк ҫухатусем тӳстереҫҫӗ. Вӗсем ҫакна лайӑх ӑнланаҫҫӗ: Мускава пыракан аякри ҫулсем ҫинче тӑшмана малалла кайма чарса тӑни, халӗ унӑн ҫын тата техника вӑйӗсене хавшатни пулас ҫапӑҫура тӑшмана вилмеллех ҫапма тата пирӗн чаҫсене пысӑк ҫитӗнӳсем тума май парать.

Октябрӗн 27-мӗшӗнче Хӗвеланӑҫ фронтӗнче пирӗн летчиксем противник ӑҫта вырнаҫса тӑнине разведка тунӑ, унӑн танкӗсене, транспорчӗсене, артиллерине тата чӗрӗ вӑйне пӗтере-пӗтере тӑкнӑ. Пӗр кун хушшинче кӑна ҫынсем тата боеприпассем тиенӗ 159 автомобиль, горючи тултарнӑ темиҫе цистерна, зенитнӑй тата противотанковӑй вуншар оруди, нимӗҫ салтакӗсене икӗ батальон ытларах, Б. ҫывӑхӗнчи аэродром ҫинче тӑшманӑн виҫӗ самолетне пӗтерсе тӑкнӑ. Толстиков юлташӑн чаҫӗнчи штурмовиксем уйрӑмах ӑнӑҫлӑн ҫапӑҫнӑ. Октябрӗн 27-мӗшӗнче Новоселов, Болотов, Фомин тата Мскроусов юлташсем ертсе пыракан самолетсен групписем тӑшманӑнне 25 танк, 72 автомобиль тата 500 салтака яхӑн пӗтерсе тӑкнӑ. Малтанхи икӗ кун хушшинче, октябрӗн 25 тата 26-мӗшӗсенче пирӗн авиаци, ҫанталӑк начар пулнине пӑхмасӑрах, фашистсенне 46 танк, 186 автомобиль, темиҫе зенитнӑй установкӑсене тата горючи тултарнӑ цистернӑсене пӗтерсе тӑкнӑ. Юлашки виҫӗ кун хушшинче пирӗн авиаци пурӗ нимӗҫсен салтакӗсене 2000 ҫын ытларах пӗтерсе тӑкнӑ.

Тӑшман кашни кунах пысӑк ҫухату тӳсет, анчах вӑл вӑйлӑ-ха, вӑл ҫӗнӗрен вӑйлӑн ҫапӑҫма хӑйӗн мӗнпур ҫӗнӗ вӑйӗсене пухать.

КУЗНЕЦОВ.

Хӗрлӗ Ҫар Германи войскисене халран ярать

ХӖВЕЛАНӐҪ ФРОНЧӖ, октябрӗн 29-мӗш. (ТАСС). Хӑйсен резервисене илсе килес тӗллевпе кӑштах сывлӑш ҫавӑрса илнӗ хыҫҫӑн, нимӗҫсем пилӗк кун каярах Можайск тата Мало-Ярославец енӗсенче ҫӗнӗ вӑйпа каллех наступлени пуҫласа ячӗҫ. Ку вӑл Германи ҫарӗ шанчӑка ҫухатса ҫӗнӗрен малалла ыткӑнни пулчӗ. Ҫак пилӗк кун хушшинче нимӗҫсем малалла пит сахал шума пултарчӗҫ. Ҫак пилӗк кун хушшинчи наступленире нимӗҫсем мӗнле хӑвӑртлӑхпа малалла кайнине октябрьти наступленин малтанхи пилӗккунлӑхӗсен хӑвӑртлӑхӗпе танлаштарса пӑхсан, вӗсем малалла шуни чӑнах та кӑшт кӑна тесе шутлас пулать. Пирӗн чаҫсем пур ҫӗрте те тенӗ пекех контратакӑсем туса пыраҫҫӗ. Пирӗн чаҫсем пит кирлӗ Н. тата Д. пунктсемшӗн ҫапӑҫаҫҫӗ, ҫак пунктсен хӗррисене тытса илнӗ те, вӗсенче ҫирӗп тӑраҫҫӗ. Противник тӗрлӗ вырӑнта шыв урлӑ каҫма хӑтланнӑ, анчах унӑн ӗҫ тухман, ҫухатусем тӳснӗ. Ӗнер пирӗн чаҫсенчен пӗри Нара шывӗн сылтӑм енне каҫса кайнӑ. Тӑшман пехоти пӑшалсенчен, пулеметсенчен вӑйлӑн персе тӑнӑ, анчах та пирӗн боецсем шыв хӗрринчен 500 метр тӑшман ҫинелле ҫӗнтерсе кӗнӗ те, ҫавӑнта ҫӗр чаваласа выртнӑ. Нара ҫыранӗсенче ҫапӑҫусем халӗ те пыраҫҫӗ.

Ҫак участокран кӑшт кӑнтӑралларах нимӗҫсем тӑватӑ батальонпа наступлени пуҫласа ячӗҫ. Ку наступлене пирӗн артиллери хӑй вучӗпе сирсе ячӗ. Фронтӑн сулахай ҫунаттинче неприятель активлӑ пулмарӗ.

Пирӗн артиллери кунӗпех нимӗҫ войскисем пӗр ҫӗре пухӑннӑ вырӑнсем ҫине персе тӑчӗ. Пӗр дивизион фашистсен колонни маршпа пынӑ ҫӗре пырса тухнӑ та, залппа персе, пӗр батальон ытла пехотӑна пӗтерсе тӑкнӑ.

Лайӑх ҫанталӑк тӑни нимӗҫ летчикӗсене те вӗҫме май парать. Ӗнер те, паян та нимӗҫ авиацийӗ малти позицисем ҫинче ӗҫленӗ, Мускав патнелле пыракан чугунҫулсем, шоссесем ҫине вӗҫсе тухса тапӑннӑ, ҫыхӑну линийӗсене пӑсма хӑтланса пӑхнӑ, анчах ку вӗҫӳсенчен сиен нумай пулман. Нимӗҫ самолечӗсем Мускав ҫине тапӑнма тытӑнни вӗсенне нумай вӑйӗсене туртса тӑрать, ҫавна пула вӗсен авиацийӗ фронтра вӑйлӑн ҫапаймасть. Пирӗн летчиксем фронтра, хӑйсен кулленхи ӗҫӗсемсӗр пуҫне, ҫак кунсенче нимӗҫсен ҫывӑх тылӗнче пит вӑйлӑ ҫапса тӑнӑ: тӑшман войскисене ытларах пуҫтарӑнса тӑнӑ вырӑнсене, складсене тата штабсене ҫӗмӗрнӗ.

Пирӗн Хӗвеланӑҫ фронтӗнчи войскӑсем гитлеровецсем Мускав ҫине ҫӗнӗрен ыткӑннине хирӗҫ тӑма хатӗр тӑраҫҫӗ. Пирӗн боецсем малалли юн тӑкмалли хаяр тытӑҫусене кӗме хатӗр тӑраҫҫӗ. Противник вӑйӗсем пысӑк-ха. Ҫитменнине, унӑн вӑйне вӑл хӑвӑрт маневрсем тума пултарни ҫирӗплетет. Анчах нимӗҫсемшӗн наступлени тума кунран кун йывӑртарах пулать. Хӗрлӗ Ҫар Мускав патнелле пыракан вырӑнсенче вӗсене халран ярать. Ҫапӑҫусен кашни ҫӗнӗ кунӗ ҫак аслӑ вӑрҫӑра эпир ҫӗнтерессине ӗненнине ҫирӗплетсе пырать.

Ростов хулишӗн пыракан ҫапӑҫусем

ДОН-ҪИ-РОСТОВ, октябрӗн 29-мӗш. (ТАСС). Тӑшман Ростов патне пырса кӗме хӑтланнисем пурте пирӗн ҫарсем ҫирӗппӗн хирӗҫ тӑнине тӗл пулаҫҫӗ. Фронтӑн ҫак участокӗнче пухса пынӑ СС-овецсен чи паттӑр тесе шутлакан отрячӗсем темиҫе кун хушши ӗнтӗ пӗр вырӑнтах тапӑртатса тӑраҫҫӗ. Пирӗн чаҫсем майӗпен хӑйсен позицийӗсене тӗреклетеҫҫӗ тата лайӑхлатаҫҫӗ. Юлашки икӗ кун хушшинче фронтӑн чылай участокӗсенче контратака туса пыма тытӑннӑ, ҫав контратакӑсене пула тӑшманран [illegible] хирте уйрӑмах паллӑ пулса тӑракан темиҫе высотӑна туртса илнӗ. Ҫав вырӑнсенче противник оборонӑна куҫнӑ, танксене ҫӗр ӑшне чавса лартнӑ, вӗсемпе огневой точкӑсем туса усӑ курать. Красноармеецсем йышӑнса илнӗ вырӑнсене ҫирӗппӗн вырнаҫнӑ. Ростова хӳтӗлекенсен ҫирӗп тӑрас, тӑван хула патне пымалли вырӑнсенче тӑшмана вӑйлӑн ҫапас шухӑшӗ-кӑмӑлне никам та ҫемҫетеймӗ.

Нумай кунсем хушши пынӑ ҫапӑҫусенче пехотинецсем, артиллеристсем, утлӑ ҫар, танкистсем, разведчиксем питех те ҫирӗп тӑрса паттӑррӑн ҫапӑҫнин примерӗсем темӗн чухлех. Октябрӗн 27-мӗшӗнче пирӗн танксен пысӑк мар ушкӑнӗ, Н. чаҫа наступлени туса пынӑ ҫӗрте пулӑшса, тупӑсемпе пулеметсенчен персе тата гусеницӑсемпе таптаса, нимӗҫсене пӗр рота таран пӗтерсе тӑкнӑ. Тӑшман окопсенчен вӑйлӑн пени хӑшпӗр чухне боецсен наступленине чарса тӑнӑ. Ун чухне политрук Ярмоленко танкран тухса, алра граната тытса, хӑйӗн хыҫҫӑн красноармеецсене ертсе пырса, малалла ыткӑннӑ. Снаряд тӗл пырса тивнипе юнашар танка аркатсан, нимрен хӑраман политрук ҫунакан машина ӑшне кӗрсе кайнӑ, пулемета вырӑнӗнчен кӑларса танк ӑшӗнчен боеприпассемпе пӗрле илсе тухнӑ.

Разведчиксем хӑйсен ӗҫӗсене питех те чеелӗхпе тата паттӑррӑн туса пыраҫҫӗ. Боецсен группи политрук Сашин ертсе пынипе чугунҫулӑн М. текен станцийӗн районӗнче, тӑшман йышӑннӑ районра, ҫӗрлехи шырава тухнӑ. Тӑшман тылӗнче разведчиксем паха сведенисем пухнӑ. Каялла таврӑннӑ чухне вӗсем нимӗҫсен чаҫӗн штабӗ ҫине пырса тухнӑ. Хастар боецсем тӑшман йӑвине гранатӑсем пӑрахнӑ, 15 мотоцикл, штабӑн ҫӑмӑл машинине ҫӗмӗрнӗ, тӑшмана хӑратса пӑрахса пӑтраштарса янӑ, вара пӗр ҫухатусӑрах чаҫа таврӑннӑ. Ҫак операцире уйрӑмах коммунист Шалябов, комсомолец Семенов тата красноармеец Тамбомцев хӑйсене лайӑх тыткаланипе палӑртнӑ. Кӗҫӗн политрук Петров «чӗлхе» тупса пыма задани илнӗ. Боецсен ушкӑнӗпе вӑл противник вырнаҫнӑ ҫӗре кӗрсе кайнӑ те тӑшманӑн пилӗк ҫынлӑ разведкине часах тупнӑ. Нимӗҫсем хирӗҫ тӑнӑ, анчах икӗ разведка пӗр-пӗрне хирӗҫ ҫапӑҫни фашистсемшӗн начар вӗҫленнӗ. Петров боецӗсем иккӗшне персе пӑрахнӑ тата нимӗҫ офицерне, капралпа рядовой салтака чӗррӗнех тыткӑна илнӗ те чаҫа илсе пынӑ.

Тӑшман войскисем пӗр ҫӗре пухӑнса тӑнӑ ҫӗре штурмовой авиаци активлӑн тапӑнать. Н. юханшывӗнчен ҫурҫӗр енчи пункт ҫине вӗҫсе пырса тапӑннӑ вӑхӑтра пирӗн летчиксем икӗ танк, 150 автомашина тата нимӗҫ салтакӗсене пӗр рота таран пӗтерсе тӑкнӑ.

Ростов патне пымалли вырӑнсенче тӑшмансен пиншер виллисем выртаҫҫӗ. Малашне вӑйлӑ ҫапӑҫусем пуласси курӑнать. Ростова хӳтӗлекенсем вилме те хатӗр, анчах тӑшмана юратнӑ хула патне ямаҫҫех.

Совет самолечӗсем Берлин ҫине кайса тапӑнни

Октябрӗн 29-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле тата октябрӗн 30-мӗшӗнче пирӗн самолетсем Берлин районӗ ҫине кайса тапӑннӑ. Берлинри вӑрҫӑ ӗҫӗшӗн кирлӗ объектсемпе промышленность объекчӗсем ҫине совет самолечӗсем фугаснӑй бомбӑсемпе вут чӗртекен бомбӑсем, ҫавӑн пекех тата нимӗҫ чӗлхипе ҫырнӑ листовкӑсем пӑрахнӑ. Вӑйлӑ взрывсем пулни тата пушарсем тухни палӑрнӑ.

Англипе Германи хушшинчи вӑрҫӑ

ЛОНДОН, октябрӗн 29-мӗш. (ТАСС). Авиаци министерстви тата шалти ӗҫсемпе шалти хӑрушсӑрлӑх министерстви пӗлтернӗ тӑрӑх, иртнӗ ҫӗрле противникӑн темиҫе самолечӗ Англин Кӑнтӑр-Хӗвеланӑҫ пайӗнчи темиҫе пункт ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ. Кӑштах ишӗлӳсем пур. Жертвӑсен шучӗ пысӑк мар. Противникӑн пӗр самолетне персе антарнӑ.

Англи авиацийӗн ӗҫӗсем

ЛОНДОН, октябрӗн 29-мӗш. (ТАСС). Англин авиаци министерстви пӗлтернӗ тӑрӑх, иртнӗ ҫӗрле Англи бомбардировщикӗсем, ҫула майлӑ ҫил вӗрнипе усӑ курса, Германи территорийӗ ҫине нумай шала кӗрсе кайнӑ та Кӑнтӑр тата Кӑнтӑр-Хӗвеланӑҫ Германири объектсем ҫине тапӑннӑ. Ҫавӑн пекех Шербург порчӗ ҫине те бомбӑсем пӑрахнӑ. Англи штурмовикӗсем противникӑн ҫурҫӗр Францири аэродромӗсене атакӑланӑ. Англи самолечӗсем пурте хӑйсен базисене таврӑннӑ.

Октябрӗн 28-мӗшӗнче Ла-Манш тата ҫурҫӗр Франци ҫинче вӗҫсе ҫӳренӗ чух Англи истребителӗсем противникӑнне 2 истребитель персе антарнӑ. Дюнкерк районӗнче баржӑсем тата ытти объектсем ҫине те тапӑннӑ. Аэродром ҫинче противникӑн пӗр истребительне пӗтернӗ. Ҫыранри оборонӑн бомбардировщикӗсем противник суднисен пысӑк караванӗ ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ. Халь паллӑ пулнӑ тӑрӑх, октябрӗн 27-мӗшӗнче англичансем мӗнпурӗ противникӑнне малтан каланӑ пек 3 истребитель мар, 6 истребитель персе антарнӑ.

Командирсемпе политработниксем ҫапӑҫура

МАЛО-ЯРОСЛАВЕЦ ЕНӖ, октябрӗн 29-мӗш. (ТАСС). Мало-Ярославец енче Хӗрлӗ Ҫар чаҫӗсем Мускав патне пымалли вырӑнсене геройла хӳтӗлесе тӑраҫҫӗ. Фашистсене хирӗҫ пыракан ҫапӑҫусенче командирсемпе политработниксем хастарлӑхпа паттӑрлӑхӑн примерӗсене кӑтартса параҫҫӗ. Хӑйсен примерӗсемпе вӗсем мӗнпур боецсене ҫапӑҫӑва хавхалантарса ертсе каяҫҫӗ.

Фашистсем пирӗн оборонӑна Ч. шывӗ патӗнче мӗнле те пулин шӑтарса кӗме тӑрӑшнӑ, анчах вӗсен мӗнпур атакисем пирӗн оборонӑн ҫирӗплӗхӗ ҫине пыра-пыра тӑрӑнса арканса кайнӑ. Вара противник пирӗн оборонӑна флангран ҫавӑрса илме шутланӑ. Ҫав вырӑнти боевой вахтӑра пирӗн Зуйков сержант ертсе пыракан 6 красноармеец кӑна тӑнӑ пулнӑ. Нимӗҫсене переправа патне пыма парса, красноармеецсем минометсемпе автоматсенчен тӑшмансене пӗтерсе тӑкмаллах вӑйлӑн пере пуҫланӑ. Ҫакӑн пек кӗтмен ҫӗртен пырса ҫапнипе фашистсем ҫухалса кайнӑ. Хӑраса ӳкнипе вӗсем пӗр енчен тепӗр еннелле ывтӑннӑ. Темиҫе минута хушшинче боецсен хӑюллӑ командир Зуйков ертсе пыракан пысӑк мар ушкӑнӗ, пулеметсемпе минометсенчен персе, противникӑн икӗ ротине пӗтерсе тӑкнӑ.

Ковалев юлташӑн чаҫне фашистсем ҫавӑрса илнӗ пулнӑ.

— Танмар ҫапӑҫура пурте пӗтӗпӗр, анчах ҫав ирсӗрсен аллине парӑнмӑпӑр, — тенӗ командир.

Хӑюллӑ та паттӑр боецсем тӑшман ункки витӗр шӑтарса тухма тытӑннӑ. Вӗсем пулеметсемпе автоматсенчен тӑвӑллӑн пере пуҫланӑ, унтан татӑклӑ атака туса противник ункине татса тухнӑ. Кӗске вӑхӑт хушши пынӑ ҫапӑҫура фашистсен пӗр ротине ҫити пӗтерсе тӑкнӑ тата пӗр танкне ҫапса ҫӗмӗрнӗ.

Фашистсем, пирӗн пӗр часть каялла чакмалли ҫул ҫинче пысӑк вӑйсем пухса тӑратса, Н. юханшывӗ урлӑ каҫакан кӗпере взрыв туса аркатнӑ пулнӑ. Совет воинӗсем шыв урлӑ ахаль утса каҫнӑ, хӑйсемпе пӗрле мӗнпур хӗҫпӑшала: тупӑсене, пулеметсене, автоматсемпе снарядсене илсе каҫарнӑ. Ҫак операцире батарея комиссарӗ Атясов юлташ хӑйне уйрӑмах палӑртнӑ. Вӑл пирӗн часть шыв урлӑ каҫнӑ чухне ӑна геройла хӳтлесе тӑнӑ. Политрук Изотов юлташ хӑйӗн подразделенине темиҫе хутчен атакӑна ертсе кайса пынӑ. Часть ҫакӑн пек приказ илнӗ пулнӑ: противника Г. ялӗн кӑнтӑр енчи пайӗнчен ҫапса кӑлармалла. Изотов юлташӑн подразделенийӗ сылтӑм флангра наступленине пулӑшса пымалла пулнӑ. Тӑшман минометсенчен вӑйлӑн персе тӑнине пӑхмасӑрах, боецсем малалла шума тытӑннӑ, противникӑн огневой точкисем патне ҫитесси 100 метртан ытла мар юлсан, Изотов политрук хӑйӗн боецӗсене штыкпа тӑрса ҫапӑҫма хӑюллӑн малалла ертсе кайнӑ.

Анчах пирӗн чаҫа малалла наступлени туса кайма противникӑн пулемет йӑви чӑрмантарса тӑнӑ. Изотов юлташ ҫакӑнта та лайӑх май тупнӑ. Вӑл икӗ боецпа пӗрле фашистла пулеметчиксен тылне ҫавӑрӑнса кӗнӗ те фашистсене гранатӑсемпе персе пӗтерсе тӑкнӑ. Пулеметсем ӗҫлейми пулнӑ. Ҫапла командованин заданине ӑнӑҫлӑн пурнӑҫа кӗртнӗ: пирӗн часть ялӑн кӑнтӑр пайне йышӑнса илнӗ.

Е. КОРЯВИЧЕВ.

Кокаревпа Дворников боецсен паттӑрлӑхӗ

Кӗрхи тӗттӗм каҫ. Тӑшман хӑйӗн миномечӗнчен пирӗн ҫинелле вӑйлӑн пеме тытӑнчӗ. Анчах пирӗн боецсем артиллерирен персе белофинсен миномечне часах чарса лартрӗҫ.

Ӗҫ тухманнине кура белофинсем артиллерие ӗҫе ячӗҫ. Вӗсем пирӗн участоксенчен пӗрине зажигательнӑй снарядсемпе пеме пуҫларӗҫ. Снаряд ванчӑкӗсем заряд ещӗкӗпе боеприпассем хунӑ вырӑна лексе пушар кӑларчӗҫ. Сарӑлса каякан ҫулӑм катастрофӑпа хӑратать. Ҫулӑм ӑшӗнче боеприпассем пӗтме пултараҫҫӗ; акӑ часах хӗрнӗ капсюльсем ҫурӑлни илтӗнме пуҫларӗ. Вӑйланса пыракан вут ҫулӑмӗ патне пыма та хӑрушӑ пек туйӑннӑ.

Ҫак вӑхӑтра пушартан инҫе мар А. Кокаревпа В. Дворников комсомолец-красноармеецсем пулнӑ. Хӑйсен пурнӑҫне шеллемесӗр, ҫак икӗ паттӑр ҫулӑм ӑшне ывтӑннӑ. Ҫулӑма шывпа тата хӑйӑрпа сапса, красноармеецсем пушара сӳнтернӗ, боеприпассене ҫӑлса хӑварнӑ.

М. РЫБАКОВ.

Нимӗҫ самолечӗсем Мускав ҫине вӗҫсе килни

Октябрӗн 29-мӗшӗнче тата октябрӗн 30-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле Мускав ҫине нимӗҫ самолечӗсем вӗҫсе килнӗ. Тӑшман самолечӗсен пысӑк пайне зенитнӑй батарейӑсенчен персе тата пирӗн истребительсем сапаласа янӑ, вӗсене Мускав ҫине вӗҫсе кӗме паман. Хула районӗ ҫине вӗҫсе кӗнӗ тӑшман самолечӗсем Мускавӑн тӗрлӗрен районӗсенче бомбӑсене тӗлли-паллисӗр пӑрахнӑ. Жертвӑсем пур.

Ответлӑ редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

РЕДАКЦИ АДРЕСӖ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторӑн — 0—67, редактор заместителӗн — 3—97, редакци секретарӗн — 4—40, пропаганда пайӗн — 4—97, парти пурнӑҫ пайӗн — 7—97, ялхуҫалӑхӗпе промышленность пайӗсен — 6—88, ҫырусемпе рабселькорсен пайӗн — 2—30, дежурнӑйӑн — 6—23, «Ленин ҫулӗпе» журналӑн — 0—65, издательство конторин—0—23.

НТ 6818.

Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР, Заказ № 490. Ф. б. 58/84 п. л.